

OM DET ALLMENNE I UNIVERSITETSUNDERVISINGA

Noen betraktninger om hva som er sentralt

Av Bjørn Sandvik,

Førsteamanuensis. Institutt for økonomi, UiB

Bjorn.Sandvik@econ.uib.no

Universitet formidler fagspesifikke ferdigheter og kunnskap, og typisk mest av det siste. I tillegg formidler de generelle ferdigheter og holdninger. Disse er mitt tema her. Noen slike ferdigheter og holdninger er sentrale for universitetet, fordi de er knytta til universiteta si rolle i samfunnet, og de fleste er etter min mening felles for alle disipliner.

La meg begynne med *holdninger* universitetet bør formidle. De mest sentrale holdningene i akademiske sammenheng har å gjøre med søking etter sannhet og kunnskap. Her er

åpenhet, redelighet, upartiskhet og en kritisk holdning (både til det en undersøger, egne og andres arbeid og eventuelle oppdragsgivere) opplagt viktig. For samfunnsvitenskapene er det derfor pinlig at den mest interessante fagkritikken på lenge kom fra en utenforstående komiker, og at vi selv har latt vitenskapelig svada få blomstre relativt fritt.

Trenger vi en egen undervisning i slike holdninger? Styrevedtaket om akademisk integritet, UiB (2009), ser ut til å bygge på at økt kunnskap om etikk vil føre til mer etisk atferd. Sjøøl tror jeg det er liten sammenheng mellom kunnskap om etikk og et etisk liv. Både studenter og forskere som bryter etiske standarder veit at de gjør noe etisk forkastelig. At jussstudentene trodde aktiviteten var noe en ikke blei straffa for er noe annet. Jeg mener profesjonstradisjoner påvirker slike holdninger mer enn eksplisitt undervisning.

På slutten av bachelorstudiet hadde imidlertid litt fokusering på og refleksjon over holdninger som blir formidla i studiet vært på sin plass, gjerne relatert til studentenes forventninger. Jeg har imidlertid ikke noen klar ide om hvordan dette skulle skje.

Men slike holdninger er selvsagt ikke nok. Studentene må også få de nødvendige *ferdighetene* til å kunne yte sin skjerv i søkingen etter sannhet og kunnskap. Den viktigste generelle ferdigheten i denne sammenheng er å kunne *argumentere presist og saklig og være i stand til å vurdere argument for gyldighet*. Dette må være noe av kjerna i universitetsutdanning. Men hvordan gjør en det?

Slike ferdigheter trenes best skriftlig, for der er svak argumentasjon tydeligst. I motsetning til før, er det i hovedsak i skriftlig framstilling at dagens studenter sliter. Det muntlige er ofte mye bedre. Når det gjelder trening i denne typen ferdigheter imponerer ikke universiteta. Det blir ofte lagt for stor vekt på å gjengi pensum, og studentene får for lite konkret tilbakemelding.

Problema med læring av generell argumentasjon illustreres av Arum og Roska (2011), som prøvde å måle bidraget fra de to første åra på college til slike generelle argumentasjonsferdigheter. Resultata var nedslående. Forbedringa var i gjennomsnitt bare på 2–3 av 33 punkt.

Spesialisert argumentasjonstrening og undervisning tror jeg er på sin plass. Sjøøl likte jeg det praktiske opplegget til forberedende rundt Næss' "Elementære logiske emner", sjøl om boka er ubrukelig, og mener at dagens forberedende (ex. phil.) kunne legges enda mer om i en slik retning.

Viktigere er nok likevel et mer ferdighetsorientert opplegg i de vanlige studiene. Kunnskapsløftet legger i prinsippet opp til mer av dette, med skriftlige innleveringer e.l. i de fleste kurs, flere seminar og obligatoriske bacheloroppgaver. Hvor mye konkret

tilbakemelding studentene får på dette varierer imidlertid. Det byråkratiske “kvalitetsrammeverket”, legger også vekt på ferdighetene studentene sitter igjen med etter kurs. Om dette har influert den praktiske undervisninga i særlig grad er en annen sak, men akkurat her er jeg enig med byråkratene.

Men universitetet legger også noen, trolig uintenderte, hindringer i veien her. Endringene i eksamensreglementet for et par år siden, sammen med en restriktiv tolking av det, gjorde t.d. at jeg i praksis måtte fjerne praktiske øvelser i Excel fra mine finanskurs, og dermed redusere praksis- og ferdighetsorienteringa i disse kursa. At en ikke kan ha eksamen på datamaskiner drar i samme retning. Grunngevinga er sikkerhet, men det virker hult, siden en tillater hjemmeeksamener.

- Arum, R. og Roska, J. (2011): “Academically Adrift: Limited Learning on College Campuses,” Chicago University Press.
- UiB (2009): “Action plan for the work on academic integrity at the University of Bergen 2009–2012”, Styrevedtak av 30.04.09.

---

*) *MÅNEDENS TIPS* er denne gangen kanskje mer en refleksjon enn et tips – men *også* et tips om noe sentralt som kan være viktig å vektlegge! – ikke minst som grunnlag for arbeidet med digitalisering, jfr. *Innspill* av viserektor [Kuvvet Atakan](#).

Se også kommentar [Fra Staben](#) – avsnitt OM DIGITALISERING OG VERDIER I UNIVERSITETSUTDANNINGEN